

El llenguatge

La normalitat i el confusionisme

20/IV/1986

Aspirem a la normalitat per a la nostra llengua. Hi aspirem i procurem tendir-hi. Això vol dir, entre moltes altres coses, el seu ús públic correcte, amb tota naturalitat, sense exhibicions ni escarafalls, sense excuses innecessàries per les sempre possibles imperfeccions ni ponderació extemporània de la bondat de les formes idiomàtiques del propi discurs que ho puguin merèixer. Som, és ben sabut, encara molt lluny d'aquesta normalitat. No tots els qui han de fer de la llengua l'instrument de llur activitat professional en coneixen prou bé les normes i els mecanismes del seu funcionament, els recursos i les limitacions, i, encara, d'aquests, n'hi ha que ho consideren superflu, i senten aquest problema com una cosa que els és aliena, que no concerneix sinó els especialistes, o els pocs que haurien voluntàriament assumit el paper de model d'expressió poïda i perfecta.

L'afany de millorament, de perfeccionament, d'eliminació progressiva de formes impròpies i vicioses, és avui clarament perceptible en molts dels qui fan habitualment ús públic de la llengua, tant en la seva expressió escrita com oral. No sempre l'encert acompanya aquest afany, però més que no pas insistir sobre possibles desencerts caldria potser preguntar-nos si, especialment els qui s'adrecen al públic a través dels grans mitjans de comunicació oral, actuen amb la tàctica més apropiada amb vista a aquesta desitjada normalitat en l'ús de la llengua. Volem dir que, molt sovint, més que no pas exposar amb tota franquesa i modèstia els propis dubtes i vacil·lacions, seria adequat d'assajar de resoldre'ls prèviament i, en tot cas, no abusar d'aquesta franquesa, que ha d'originar en els qui als escolten una sensació d'inseguretats i d'incertesa, més d'un cop sobre formes al capdavant correctes. Són, sobretot, el confusionisme i la vacil·lació innecessària els perills que cal evitar amb més de compte, amb autèntica obsessió.

En el cas en què, per a expressar una determinada idea, qui improuisa un parlament ha d'optar entre dues formes de llenguatge, una de les quals pot ésser impròpia, que ho faci decididament per la que li sembla més bona, fins i tot corrent el risc d'equivocar-se, però que s'abstingui sobretot de rebutjar-ne cap si no està absolutament segur de la seva inadmissibilitat. Vam sentir, no fa gaire, en una emissió radiofònica, un comentarista que deia: «Ara m'acosto, o diguem-ho amb un mot més català: ara m'atanso», amb què Indulfa Poient a considerar, a tort, que el verb acostar-se no és d'ús legítim. Qui coneix totes dues formes, que usi la que més li plagi, atansar-se si vol fer exhibició de llenguatge —nosaltres optariem per acostar-se. Però que no insinuï reserves sobre formes de bondat irreprotxable, amb què crea confusionisme i fa via en direcció contrària a la normalitat.

Albert Jané